

Landelijk Meetnet Vlinders

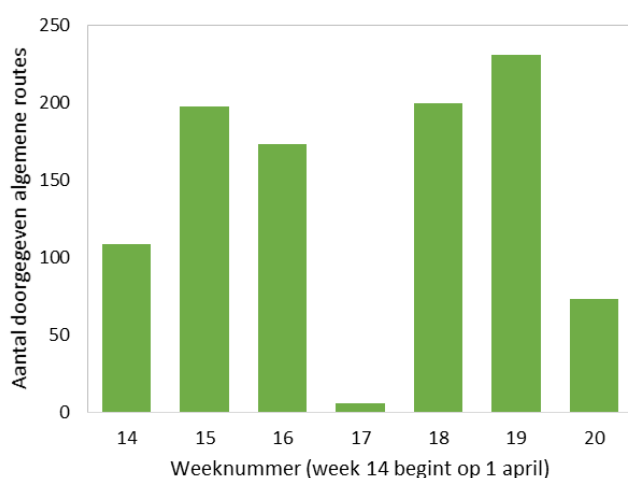

Mei 2016

Beste teller,

De eerste zes weken van het telseizoen hebben ons zowel prachtig en zonnig telweer gebracht, als kou en regen. Inmiddels hebben al 329 algemene routelopers tenminste één telling ingevoerd. Tijd voor wat eerste voorzichtige conclusies.

Aantal tellingen

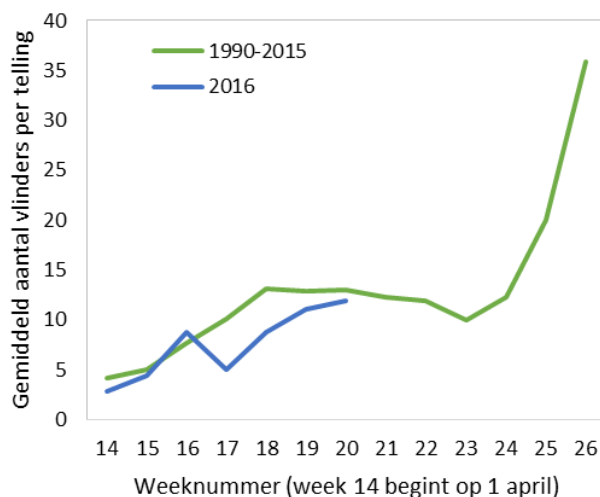

Het zal geen verbazing wekken dat er grote verschillen tussen de weken zitten, met vooral de laatste week van april (week 17) als het absolute dieptepunt. Niet alleen verregende voor menigeen koningsdag, slechts zes tellers wisten een zonnig moment te vinden om te tellen. Gelukkig herstelde het weer zich goed, en begin mei leverde recordwarme dagen op.

Aantal vlinders

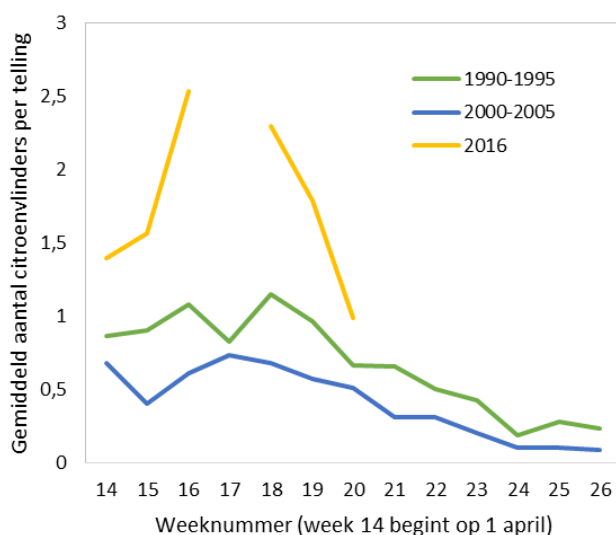
Het aantal vlinders lag in de eerste drie weken van april dicht bij het langjarig gemiddelde. Maar de koude week 17 gooide roet in het eten (en er konden maar zes routes geteld worden). Daarna herstelde de vlinderstand zich weer, maar bleef onder de lijn van 1990-2015, al zijn we er deze week alweer vlakbij. Wellicht zag u eerder het [nieuwsbericht](#) over het lage aantal vlinders. Dit was echter vooral gebaseerd op losse waarnemingen, en die waren relatief laag door het slechte weer. Uw tellingen laten zien hoe het echt zit. De titel van het stuk had dan ook beter kunnen luiden:

Vlinders hebben niet veel last van koud voorjaarsweer, waarnemers wel.

Citroenvlinders

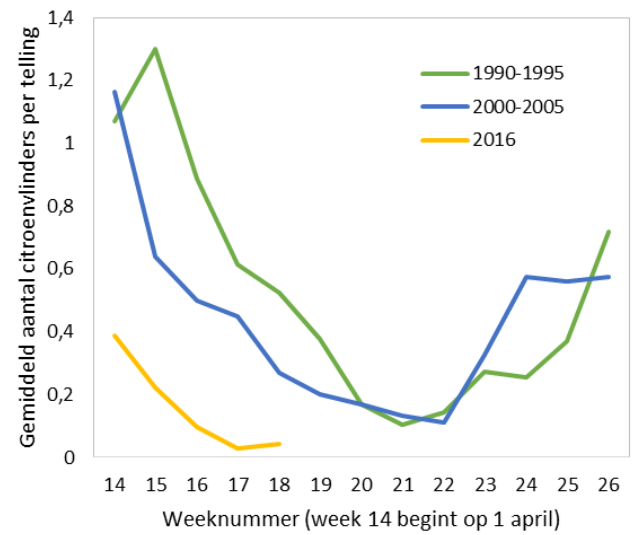
Een van de opvallendste soorten dit voorjaar was de citroenvlinder. Voor veel mensen was dit de eerste vlinder die ze dit jaar zagen. Toch is het nog niet zo lang geleden dat we ons zorgen maakten over deze soort. Wat laat het meetnet zien? Natuurlijk vliegt een deel van de vlinders al in februari en maart, maar we kijken nu alleen vanaf 1 april. De grafiek toont het gemiddeld aantal vlinders per telling. Voor 2016 hebben week 17 eruit gelaten, omdat er maar zes routes geteld konden worden door het slechte weer. Begin jaren negentig lagen de aantallen duidelijk hoger dan in het begin van deze eeuw. Maar de aantallen in het voorjaar van 2016 zijn veel hoger, wel twee tot drie keer. Dat bevestigt wat we al dachten: de citroenvlinder heeft een fantastische comeback gemaakt.

Kleine vos

Ook een voorjaarssoort die al begint te vliegen op de eerste warme dagen in februari of maart. In het meetnet pakken we alleen de staart mee van de overwinterende vlinders. Voor de indexen en trends kijken we altijd naar de vervolgeneraties, die we wel helemaal kunnen tellen.

Wat valt op aan de grafiek? Ten eerste viel de piek van de overwinterende vlinders in het begin van de jaren negentig nog begin april, begin van deze eeuw was dit al niet meer het geval en lag die piek in maart. Dan begint de vervolgeneratie ook al eerder in juni te vliegen: het effect van de klimaatopwarming. Maar zo goed als het in 2016 ging met de citroenvlinder, zo slecht deed de kleine vos het. De soort kent echter grote natuurlijke fluctuaties, en heeft al eerder laten zien weer terug te kunnen veren. Even afwachten dus.

Vlindertellingen en GIS

Teller Kees Neve, teller van de route Meijndel Vallei, schreef:

Sinds 2012 loop ik een vlinderoute in het duingebied van Meijndel, even ten noorden van Den Haag. De route is 1 kilometer lang en bestaat uit 20 secties van ieder 50 meter. De biotoop rond het vlinderpad wordt voornamelijk bepaald door struweel, met een variatie aan andere landschappen, zoals bos, gras en zandvalleien. Het gebied is rijk aan vlinders, in totaal zijn er al 24 soorten waargenomen. De meest voorkomende soorten zijn het bruin zandoogje, bont zandoogje en het koevinkje. Sinds kort wordt ook de keizersmantel waargenomen.

Als GIS systeembeheerder ben ik werkzaam bij de Dienst der Hydrografie in Den Haag. Wij maken met een Geografisch Informatie Systeem (GIS) zeekaarten voor de scheepvaart.

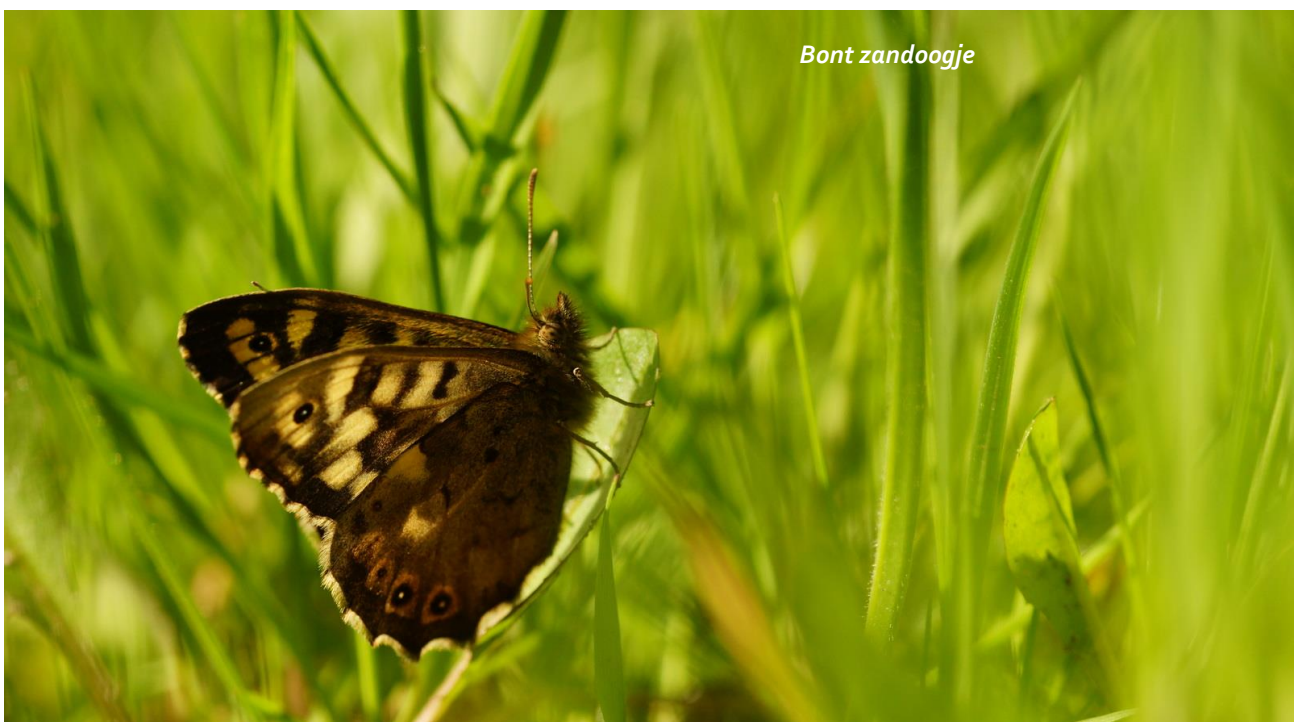
In de vrije uren heb ik geprobeerd om de gegevens van mijn vlinderoute te vertalen in een datamodel voor dit GIS systeem. Doel was of er een verband bestaat tussen de geregistreerde vlinders per sectie en het type landschap waarin ze voorkomen. Bovendien moet het datamodel een vergelijking mogelijk maken tussen de waarnemingen van de afgelopen vier jaar.

In het veld heb ik de knooppunten van de secties opgemeten met mijn GPS apparatuur. Deze coördinaten zijn ingevoerd in een GIS kaartbestand en met elkaar verbonden door lijnsegmenten. Van Google Earth heb ik een satelliet opname van Meijndel geselecteerd en ingepast in het geografisch datamodel. Vervolgens heb ik per jaar de data geteld per vlindersoort per sectie en toegekend aan een classificatie bestaande uit 5 klassen voor de aantallen: 0 waarneming, 1-5, 6-10, 11-20 en > 20. Op basis hiervan wordt een bandbreedte toegekend aan ieder lijnsegment per sectie met een bijbehorende kleur. Zie bijgaande voorbeelden op de volgende pagina.

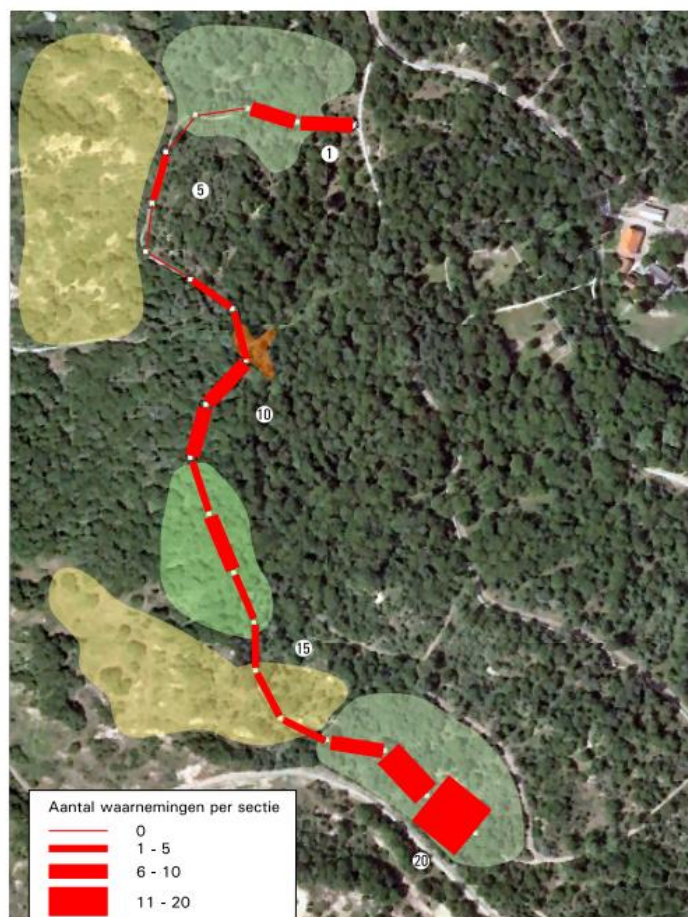
Na de verwerking blijkt uit analyse, dat bepaalde soorten nadrukkelijk voorkomen in een specifiek landschap type. Het bont zandoogje bijvoorbeeld komt veel voor in secties met bos met veel schaduw. Het koevinkje komt meer voor in secties met grasrijke gebieden. Ook werd zichtbaar dat in sectie 10 de meeste vlinders werden geteld. Dit is een open gebied in het bosrijke deel van de route. Veel zon met bovendien braamstruiken. In deze sectie werd ook de eerste keizersmantel waargenomen van Meijndel.

Tenslotte kan met het datamodel vergelijkingen gemaakt worden tussen de verschillende jaren per soort. Dit is niet helemaal zuiver, omdat er hier vergeleken wordt met absolute aantallen.

Maar toch kan door de classificatie methode een afname of toename per soort zichtbaar gemaakt worden tussen de verschillende jaren.

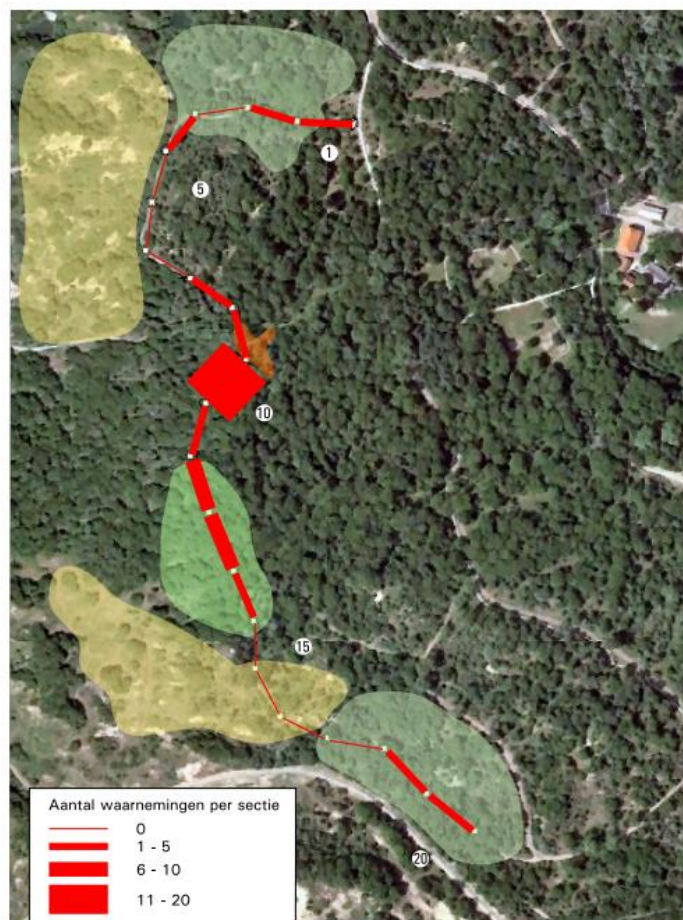

Bont zandoogje

Vlinderwaarnemingen Meijendel Vallei 1844

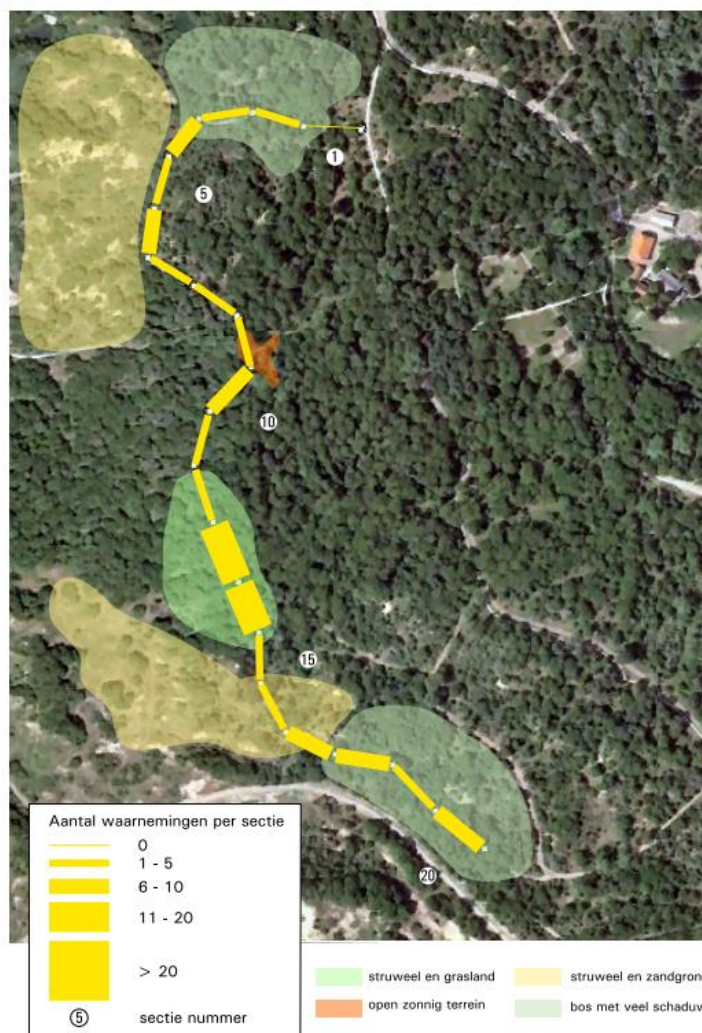
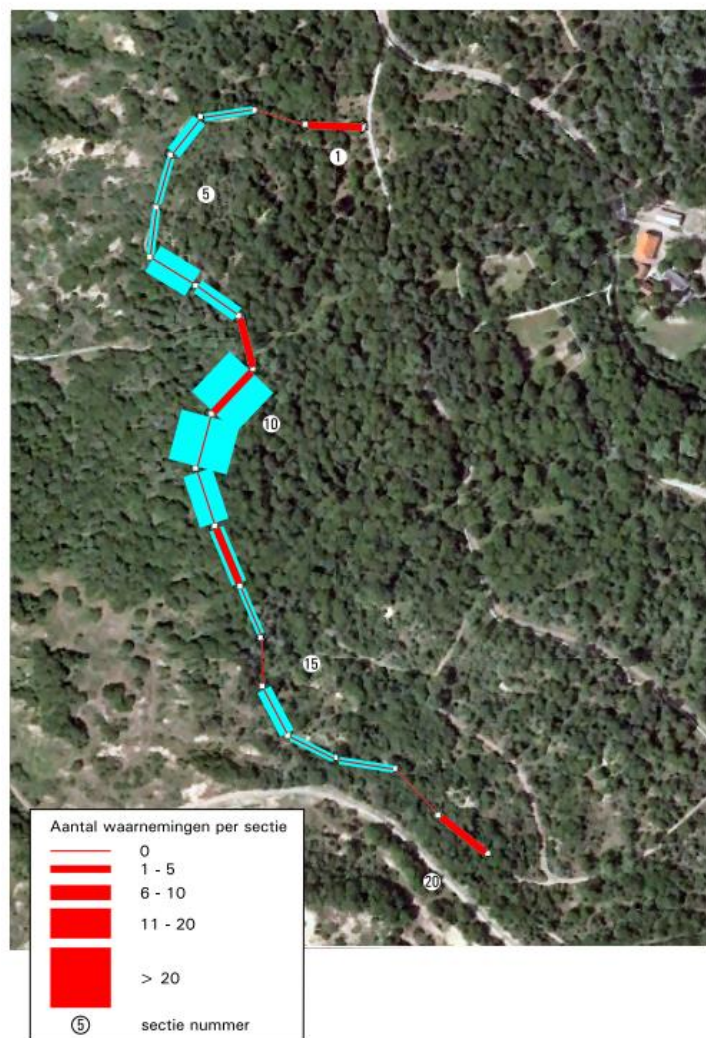
Groot dikkopje

Vlinderwaarnemingen Meijendel Vallei 1844

citroenvlinder

2014

Facebookgroep vlindermonitoring

Op Facebook hebben we een groep opgericht waarin tellers hun ervaringen kunnen uitwisselen. En natuurlijk de laatste nieuwtjes delen. Lijkt u het ook leuk om mee te doen, dan kunt u zich aanmelden bij:

<https://www.facebook.com/groups/1458812494349084>.

Het is een besloten groep, dus u moet misschien een dag wachten op toegang. U kunt zich aanmelden via de knop op die pagina.

Teltijd bijzondere soorten

De topvliegtijd van een aantal belangrijke soorten komt er weer aan. Als u deze soorten in uw route heeft, of een soortgerichte route voor deze soort, ga binnenkort eens kijken.

Topvliegtijd van:

zilveren maan: 22 mei - 4 juni

hooibeestje: 28 mei - 24 juni

veenhooibeestje: 17 juni - 27 juni

bosparemoervlinder: 18 juni - 30 juni

veenbesblauwtje 22 juni - 2 juli

duinparemoervlinder vanaf 24 juni

Wilt u ook uw ervaring delen met andere tellers?

Heeft u leuke ervaringen op uw route en wilt u die delen met andere tellers? Wij ontvangen graag uw verhaal. Stuur het naar meetnetten@vlinderstichting.nl.

Contact

Mocht u contact met ons willen, dan kunt u ons altijd bellen of e-mailen.

Landelijk Meetnet Vlinders

Chris van Swaay

José Kok, Kars Veling en Kim Huskens

Tel.: 0317 467346

meetnetten@vlinderstichting.nl

Deze nieuwsbrief wordt via e-mail verstuurd aan alle tellers van het Landelijk Meetnet Vlinders. Mocht u geen prijs stellen op de nieuwsbrief, dan kunt u de verzending stoppen door op meetnet.vlinderstichting.nl bij Instellingen de optie Nieuwsbrief abonnement op nee te zetten.